MATEMATIKA

PRÓBAÉRETTSÉGI VIZSGA

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

Fontos tudnivalók

Formai előírások:

1. Kérjük, hogy a dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől **eltérő színű tollal, olvashatóan** javítsa ki.
2. A feladatok mellett található szürke téglalapok közül az elsőben a feladatra adható maximális pontszám van, a javító által adott **pontszám a** mellette levő **téglalapba** kerüljön.
3. **Kifogástalan megoldás** esetén kérjük, hogy a maximális pontszám feltüntetése mellett kipipálással jelezze, hogy az adott gondolati egységet látta, és jónak minősítette.
4. Hiányos/hibás megoldás esetén kérjük, hogy **a hiba jelzése** mellett az egyes **részpontszámokat** is írja rá a dolgozatra. Ha a dolgozat javítását jobban követhetővé teszi, akkor a vizsgázó által elvesztett részpontszámok jelzése is elfogadható. Ne maradjon olyan részlet a megoldásban, amelyről a javítás után nem nyilvánvaló, hogy helyes, hibás vagy fölösleges.
5. A javítás során **alkalmazza az alábbi jelöléseket.**
   - helyes lépés: *kipipálás*
   - elvi hiba: *kétszeres aláhúzás*
   - számolási hiba vagy más, nem elvi hiba: *egyszeres aláhúzás*
   - rossz kiinduló adattal végzett helyes lépés: *szaggatott* vagy *áthúzott kipipálás*
   - hiányos indoklás, hiányos felsorolás vagy más hiány: *hiányjel*
   - nem érthető rész: *kérdőjel* és/vagy *hullámvonal*
6. Az ábrán kívül **ceruzával** írt részeket ne értékelje.

Tartalmi kérések:

1. Egyes feladatoknál több megoldás pontozását is megadtuk. Amennyiben azoktól **eltérő megoldás** születik, keresse meg ezen megoldásoknak az útmutató egyes részleteivel egyenértékű részeit, és ennek alapján pontozzon.
2. A pontozási útmutató pontjai tovább **bonthatók, hacsak az útmutató másképp nem rendelkezik**. Az adható pontszámok azonban csak egész pontok lehetnek.
3. Ha a megoldásban **számolási hiba**, pontatlanság van, akkor csak arra a részre nem jár pont, ahol a tanuló a hibát elkövette. Ha a hibás részeredménnyel helyes gondolatmenet alapján tovább dolgozik, és a megoldandó probléma lényegében nem változik meg, akkor a következő részpontszámokat meg kell adni.
4. **Elvi hibát** követően egy gondolati egységen belül (ezeket az útmutatóban kettős vonal jelzi) a formálisan helyes matematikai lépésekre sem jár pont. Ha azonban a tanuló az elvi hibával kapott rossz eredménnyel – mint kiinduló adattal – helyesen számol tovább a következő gondolati egységekben vagy részkérdésekben, akkor ezekre a részekre kapja meg a maximális pontot, ha a megoldandó probléma lényegében nem változott meg.
5. Ha az útmutatóban egy **megjegyzés** zárójelben szerepel**,** akkor ennek hiánya esetén is teljes értékű a megoldás.

6. **Mértékegység hiánya esetén** csak akkor jár pontlevonás, ha a hiányzó mértékegység válaszban vagy mértékegység-átváltásban szerepel (zárójel nélkül).
7. Egy feladatra adott többféle megoldási próbálkozás közül **a vizsgázó által megjelölt változat értékelhető**. A javítás során egyértelműen jelezze, hogy melyik változatot értékelte, és melyiket nem.
8. A megoldásokért **jutalompont** (az adott feladatra vagy feladatrészre előírt maximális pontszámot meghaladó pont) **nem adható**.
9. Egy feladatra vagy részfeladatra adott összpontszám **nem lehet negatív**.
10. Az olyan részszámításokért, részlépésekért **nem jár pontlevonás**, melyek hibásak, de amelyeket a feladat megoldásához a vizsgázó ténylegesen nem használ fel.
11. A gondolatmenet kifejtése során a **zsebszámológép használata – további matematikai indoklás nélkül – a következő műveletek elvégzésére fogadható el**: összeadás, kivonás, szorzás, osztás, hatványozás, gyökvonás, n!, $\binom{n}{k}$ kiszámítása, a függvénytáblázatban fellelhető táblázatok helyettesítése (sin, cos, tg, log és ezek inverzei), a π és az e szám közelítő értékének megadása, nullára rendezett másodfokú egyenlet gyökeinek meghatározása. További matematikai indoklás nélkül használhatók a számológépek bizonyos statisztikai mutatók kiszámítására (átlag, szórás) abban az esetben, ha a feladat szövege kifejezetten nem követeli meg az ezzel kapcsolatos részletszámítások bemutatását is. **Egyéb esetekben a géppel elvégzett számítások indoklás nélküli lépéseknek számítanak, azokért nem jár pont**.
12. Az **ábrák** bizonyító erejű felhasználása (például adatok leolvasása méréssel) nem elfogadható.
13. **Valószínűségek** megadásánál (ha a feladat szövege másképp nem rendelkezik) a százalékban megadott helyes válasz is elfogadható.
14. Ha egy feladat szövege nem ír elő kerekítési kötelezettséget, akkor az útmutatóban megadottól eltérő, **észszerű és helyes kerekítésekkel** kapott rész- és végeredmény is elfogadható.
15. **A vizsgafeladatsor II. B részében kitűzött 3 feladat közül csak 2 feladat megoldása értékelhető.** A vizsgázó az erre a célra szolgáló négyzetben – feltehetőleg – megjelölte annak a feladatnak a sorszámát, amelynek értékelése nem fog beszámítani az összpontszámába. Ennek megfelelően a megjelölt feladatra esetlegesen adott megoldást nem is kell javítani. Ha a vizsgázó nem jelölte meg, hogy melyik feladat értékelését nem kéri, és a választás ténye a dolgozatból sem derül ki egyértelműen, akkor a nem értékelendő feladat automatikusan a kitűzött sorrend szerinti utolsó feladat lesz.

I.

1.		
$B \cap A = \{2; 5; 9; 10\}$	1 pont	
$(B \cup C) \setminus A = \{3; 7; 8; 11; 19\}$	2 pont	
Összesen:	**3 pont**	

2.		
36	2 pont	
Összesen:	**2 pont**	

3.		
C és D	2 pont	*1 jó válasz, vagy 2 jó és 1 rossz válasz esetén 1 pont jár.*
Összesen:	**2 pont**	

4.		
A 7. tag $0{,}8 \cdot 2^4 =$	1 pont	
$= 12{,}8.$	1 pont	
Az első tag $\frac{0{,}8}{2^2} = 0{,}2$, így az első 9 tag összege $0{,}2 \cdot \dfrac{2^9 - 1}{2 - 1} =$	1 pont	
$= 102{,}2.$	1 pont	
Összesen:	**4 pont**	

5.		
$\dfrac{x+2}{x-2}$	3 pont	*Ha a vizsgázó a számlálót, illetve a nevezőt jól alakítja szorzattá, akkor ezért 1-1 pontot kaphat.*
Összesen:	**3 pont**	

6.		
45%	2 pont	
Összesen:	**2 pont**	

7.		
A másik befogó hosszát a-val jelölve $tg\ 43° = \frac{7}{a}$	2 pont	
ebből $a = \frac{7}{tg\ 43°} \approx 7{,}5\ cm$	1 pont	
Összesen:	**3 pont**	

8.		
1,76 (m^2)	2 pont	
Összesen:	**2 pont**	

9.		
6,4	2 pont	
Összesen:	**2 pont**	

10.		
Módusz: 4	1 pont	
Medián: 4	1 pont	
Terjedelem: 3	1 pont	
Összesen:	**3 pont**	

11.		
81	2 pont	3^4
Összesen:	**2 pont**	

12.		
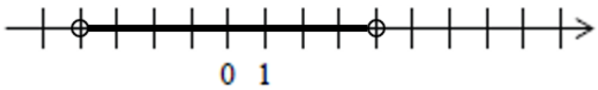	2 pont	*Egyenlőtlenség megoldása:* $-4 < x < 4$
Összesen:	**2 pont**	

II. A

13. a) **első megoldás**		
A korcsolyapályát látogató emberek száma: $\frac{277}{0{,}57} =$ $= 485{,}96 \approx 486$ (fő)	1 pont	
A kikölcsönzött gyerekkorcsolyák száma: $0{,}29 \cdot 486 = 140{,}94 \approx 141$ (db)	1 pont	
A gyerekkorcsolyák kölcsönzéséből befolyt bevétel: $141 \cdot 2300 = 324\,300$ Ft	1 pont	
A kikölcsönzött pedagóguskorcsolyák száma: $0{,}14 \cdot 486 = 68{,}04 \approx 68$ (db)	1 pont	$486 - 277 - 141 = 68$
A pedagóguskorcsolyák kölcsönzéséből befolyt bevétel: $68 \cdot 2700 = 183\,600$ Ft	1 pont	
324 300 Ft bevétel folyt be a gyerekkorcsolyák és 183 600 Ft a pedagóguskorcsolyák kölcsönzéséből.	1 pont	
Összesen:	**6 pont**	

13. a) **második megoldás**		
A korcsolyapályát látogató emberek száma: $\frac{277}{0{,}57} =$ $= 485{,}96 \approx 486$ (fő)	1 pont	
A kikölcsönzött gyerekkorcsolyák száma: $0{,}29 \cdot 486 \approx 141$ (db)	1 pont	*A kikölcsönzött pedagóguskorcsolyák száma:* $0{,}14 \cdot 486 \approx 68$ (db)
A gyerekkorcsolyák kölcsönzéséből befolyt bevétel: $141 \cdot 2300 = 324\,300$ Ft	1 pont	*A pedagóguskorcsolyák kölcsönzéséből befolyt bevétel:* $68 \cdot 2700 = 183\,600$ Ft
A felnőttkorcsolyák kölcsönzéséből befolyt bevétel: $277 \cdot 3000 = 831\,000$ Ft	1 pont	
A pedagóguskorcsolyák kölcsönzéséből származó bevételt megkapjuk, ha a teljes befolyt összegből kivonjuk a gyerekkorcsolyák és a felnőttkorcsolyák kölcsönzéséből származó bevételt: $1\,338\,900 - 324\,300 - 831\,000 = 183\,600$ Ft	1 pont	*Pedagóguskorcsolyák kölcsönzéséből befolyt bevétel:* $1\,338\,900 - 183\,600 -$ $-831\,000 = 324\,300$ *Ft*
324 300 Ft bevétel folyt be a gyerekkorcsolyák és 183 600 Ft a pedagóguskorcsolyák kölcsönzéséből.	1 pont	
Összesen:	**6 pont**	

Megjegyzés: Ha a vizsgázó egyik vagy mindkét típusú kikölcsönzött korcsolyák számát nem kerekíti egész számra, legfeljebb 1 pontot veszítsen.

13. b)		
A (percben megadott) napi feladatok elvégzési idejei egy számtani sorozat tagjai, melynek első tagja a_1, differenciája d. Az első 17 tag összegét kell kiszámolnunk.	1 pont	*Ez a pont akkor is jár, ha ez a gondolat csak a megoldásból derül ki.*
A feltételek szerint: $a_1 + d + a_1 + 2d = 77$, és $a_1 + 5d = 49$	1 pont	$a_n = a_1 + (n-1) \cdot d$
A második egyenletből a_1-et kifejezve és az első egyenletbe helyettesítve: $2(49 - 5d) + 3d = 77$,	1 pont	
ahonnan $7d = 21$,	1 pont	
így $d = 3$ és $a_1 = 34$	1 pont	
$S_{17} = \frac{2 \cdot 34 + 16 \cdot 3}{2} \cdot 17 =$	1 pont	$S_n = \frac{(2 \cdot a_1 + (n-1) \cdot d)}{2} \cdot n$
$= 986$ percbe telik októberben a kérdéses munkák elvégzése.	1 pont	
Összesen:	**7 pont**	

14. a)		
Az $x^2 + 2x - 3 = 0$ egyenlet gyökei: $x_1 = -3$ és $x_2 = 1$	2 pont	
Mivel a másodfokú kifejezés főegyütthatója pozitív,	1 pont	*Ez a pont jár egy megfelelő ábráért is.*
így az egyenlőtlenség megoldáshalmaza: $]-3; 1[$.	2 pont	$-3 < x < 1$
Összesen:	**5 pont**	

14. b)		
Jelölje a kék kocka tömegét g-ban x, a pirosét pedig y A szöveg alapján: $\begin{cases} 3x + y = 217 \\ 2x + 3y = 329 \end{cases}$	1 pont	
Az első egyenletből kifejezve y-t: $y = 217 - 3x$, ezt behelyettesítve a második egyenletbe: $2x + 3 \cdot (217 - 3x) = 329$ $7x = 322$ Ebből $x = 46$, és $y = 79$	3 pont	*Az első egyenlet mindkét oldalát megszorozva 3-mal:* $9x + 3y = 651$ *Az első egyenletből kivonva a másodikat:* $7x = 322$ $x = 46$, $y = 79$
A kék kocka tömege 46 g, a piros kocka tömeg 79 g.	1 pont*	
Ellenőrzés a szöveg alapján: Három kék és egy piros kocka tömege 217 g, két kék és három piros kocka tömege pedig valóban 329 g.	1 pont	
Összesen:	**6 pont**	

*Megjegyzés: A *-gal jelölt pont akkor is jár, ha a vizsgázó a változók jelentését (mértékegységgel együtt) az egyenletrendszer felírásakor egyértelműen azonosította.*

15. a)		
Legyen a csökkenési ráta x.	1 pont	
Ekkor $52 \cdot x^7 = 19$.	2 pont	
$x^7 = \frac{19}{52} \approx 0{,}365$,	1 pont	
amiből $x = \sqrt[7]{\frac{19}{52}}$,	1 pont	
$x \approx 0{,}87$,	1 pont	
$1 - 0{,}87 = 0{,}13$.	1 pont	
Alkalmanként 13%-kal csökkent a nézők száma.	1 pont	
Összesen:	**8 pont**	

15. b)		
A vetített anyagok hosszai egy $q = 1{,}05$ hányadosú mértani sorozat tagjai, melyben $a_2 = 37$.	1 pont	*Ha ez a gondolat csak a megoldás során derül ki, akkor is jár a pont.*
$a_6 = 37 \cdot 1{,}05^4 \approx$	1 pont	
$\approx 44{,}974 \approx 45$	1 pont	
A hatodik vetítés 45 perces volt.	1 pont	
Összesen:	**4 pont**	

II. B

16. a)		
AB és *BC* oldalak egyenes egyenleteiből a következő egyenletrendszert tudjuk felírni (ahol metszik egymást ott lesz a *B* pont): $\begin{cases} x + 4y = 19 \\ -5x + 2y = -7 \end{cases}$	1 pont	
Az első egyenletből kifejezzük *x*-et: $x = 19 - 4y$,	1 pont	*A 2. egyenlet kétszerese:* $-10x + 4y = -14$
és behelyettesítjük a második egyenletbe: $-5 \cdot (19 - 4y) + 2y = -7$	1 pont	*Kivonjuk az 1. egyenletből:* $11x = 33$
Zárójel felbontás és rendezés után, ezt kapjuk: $22y = 88$	1 pont	
$y = 4$	1 pont	$x = 3$
$x = 19 - 4 \cdot 4 = 3$, tehát a keresett pont: $B(3; 4)$	1 pont	$y = 4$, tehát a keresett pont: $B(3; 4)$
Ellenőrzés behelyettesítéssel.	1 pont	
Összesen:	**7 pont**	

16. b)		
A kérdéses súlyvonalra a *B* csúcs és a vele szemközti oldal felezőpontja illeszkedik.	1 pont	*Ez a pont akkor is jár, ha a megoldásból kiderül, hogy a vizsgázó gondolatmenete helyes volt.*
Az *AC* szakasz felezőpontja: $F(0; 2)$.	1 pont	
A súlyvonal egy irányvektora: $\overrightarrow{FB}(3; 2)$.	1 pont	
A súlyvonal hossza: $\lvert\overrightarrow{FB}\rvert = \sqrt{3^2 + 2^2} = \sqrt{13} \approx 3{,}61$	1 pont	
Összesen:	**4 pont**	

16. c)		
A kérdéses szöget a *BFA* háromszög oldalvektorai skalárszorzatának segítségével lehet meghatározni. $\overrightarrow{BA}(-2;-5)$	1 pont	
$\overrightarrow{BA}$ és $\overrightarrow{BF}$ skalárszorzata: $\overrightarrow{BA}\cdot\overrightarrow{BF}=(-2)\cdot(-3)+(-5)\cdot(-2)=16$	1 pont	$\overrightarrow{BF}=-\overrightarrow{FB}=(-3;-2)$
A $\overrightarrow{BA}$ vektor hossza: $\lvert\overrightarrow{BA}\rvert=\sqrt{(-2)^2+(-5)^2}=\sqrt{29}$	1 pont	
A két vektor skalárszorzata a definíció szerint: $16=\sqrt{29}\cdot\sqrt{13}\cdot cos\,\alpha$, ahol α a két vektor által bezárt szög.	1 pont	$\overrightarrow{BA}\cdot\overrightarrow{BF}=\lvert\overrightarrow{BA}\rvert\cdot\lvert\overrightarrow{FB}\rvert\cdot cos\,\alpha$
Innen $cos\,\alpha\approx 0{,}824$	1 pont	
$\alpha\approx 34{,}5°$	1 pont	
Összesen:	**6 pont**	

17. a)		
A játék sugara 2,4 cm, a belső üreg sugara 2,2 cm.	1 pont	
A külső térfogat $\frac{4\cdot 2{,}4^3\cdot\pi}{3}\approx 57{,}91\ cm^3$.	1 pont	$V_{gömb}=\frac{4\cdot R^3\cdot\pi}{3}$
Az üreg térfogata $\frac{4\cdot 2{,}2^3\cdot\pi}{3}\approx 44{,}60\ cm^3$.	1 pont	
$57{,}91-44{,}60=13{,}3\ cm^3$ műanyag szükséges a játék elkészítéséhez.	1 pont	
Összesen:	**4 pont**	

17. b)		
A kocka testátlója $4{,}8-2\cdot 0{,}2-0{,}4=4\ cm$	2 pont	
Ha a kocka éle a, akkor a testátlója $\sqrt{3}a$.	1 pont	*A kocka testátlója $\sqrt{3}a$.*
$4=\sqrt{3}a$	1 pont	
$a=2{,}309\ cm$	1 pont	
A legnagyobb kocka térfogata $2{,}309^3=12{,}3\ cm^3$.	1 pont	
Összesen:	**6 pont**	

17. c)		
Annak a valószínűsége, hogy egy játék rossz, 0,04.	1 pont	*Ha ezek a gondolatok a megoldás során derülnek ki, akkor is járnak a pontok.*
Annak a valószínűsége, hogy egy játék jó, 0,96.	1 pont	
Annak a valószínűsége, hogy mind a 15 játék jó: $P_0 = 0{,}96^{15} = 0{,}542$	2 pont	*P_{14} és P_{15} jelölések is megfelelőek, attól függően, hogy a jó vagy rossz esetek száma kerül az alsó indexbe.*
Annak a valószínűsége, hogy 14 játék jó és 1 rossz: $P_1 = \binom{15}{1} \cdot 0{,}04 \cdot 0{,}96^{14} = 0{,}339$	2 pont	
A keresett valószínűség $0{,}542 + 0{,}339 = 0{,}881$.	1 pont	
Összesen:	**7 pont**	

18. a)		
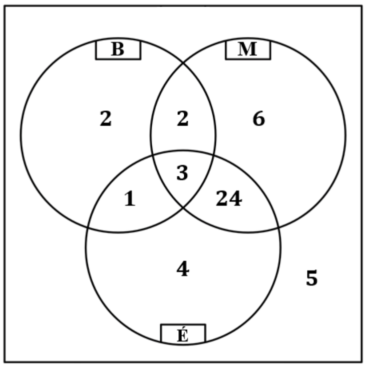	4 pont*	*A három halmaz közös metszetének, illetve az alaphalmaz tartományának kitöltéséért nem jár pont. Két-két halmaz metszeteinek helyes kitöltéséért 1 pont jár. A további tartományok kitöltéséért 1-1 pont jár.*
Azok száma, akik voltak az étteremben: $1 + 3 + 24 + 4 = 32$	1 pont	
A kérdéses valószínűség: $\frac{32}{47} \approx$	1 pont	
$\approx 0{,}681$.	1 pont	*Ez a pont nem jár, ha a vizsgázó nem kerekít, vagy rosszul kerekít.*
Összesen:	**7 pont**	

*Megjegyzés: Ha a vizsgázó halmazábra helyett szövegesen vezeti le a megoldását, azért is kapja meg a megfelelő pontokat a *-gal jelölt pontokból.*

18. b)		
Azok közül, akik nem voltak múzeumban és nem búvárkodtak $\binom{9}{3}$-féleképpen lehet 3 főt kiválasztani.	1 pont	*4+5=9 fő, aki nem volt múzeumban és nem búvárkodott.*
Azok közül, akik voltak a múzeumban és az étteremben is, $\binom{27}{2}$-féleképpen lehet kiválasztani 2 főt.	1 pont	*24+3=27 fő, aki volt múzeumban és étteremben is.*
Az 5 beszámoló összesen $5!$-féle sorrendben követheti egymást,	1 pont	
ebből $4!\cdot 2$ olyan eset van, amikor a kérdéses 2 beszámoló egymás után következik.	1 pont	*4 helyen lehetnek egymás után (1-2, 2-3, 3-4, 4-5), minden helyen helyet is cserélhetnek, a maradék 3 ember* $3!$ *-féleképpen rendezhető sorba. Ez összesen:* $4\cdot 2\cdot 3! = 4!\cdot 2$
Így a kiválasztottak beszámolóinak $5! - 4!\cdot 2 = 72$-féle sorrendje lehet.	1 pont	
A különböző összeállítások száma: $\binom{9}{3}\cdot\binom{27}{2}\cdot 72 = 2\,122\,848$	1 pont	
Összesen 2 122 848 ilyen összeállítás készülhet.	1 pont	
Összesen:	**7 pont**	

18. c)		
Az öt értékelésből $\binom{5}{2} = 10$-féleképpen választhatunk ki kettőt (összes eset).	1 pont	
A számunkra kedvező esetek száma 1,	1 pont	
így a kérdéses valószínűség $\frac{1}{10} = 0{,}1$.	1 pont	
Összesen:	**3 pont**	